

Priča o *Pričiginu*, priče o sreći

Renato Baretić, književnik i novinar

renato.baretic@st.t-com.hr

Sažetak

Pričigin, splitski festival pričanja priča, nastao je iz ideje prof. dr. Petra Filipića, a održava se od 2007. godine. Jednom godišnje, u terminu koji uključuje Međunarodni dan pripovijedanja (20. ožujka), pričiginskim pozornicama prodefiliraju po pedesetak pripovjedača, a publike je iz godine u godinu sve više, što dokazuje da je i danas – bez obzira na sva tehnološka dostignuća, otuđenost i usredotočenost na ekrane raznih vrsta – još uvijek živa potreba za neposrednim kontaktom, za slušanjem izgovorene riječi, za zajedničkom, masovnom reakcijom, bila ona smijeh, zgražanje ili tuga. A na *Pričiginu* se uglavnom radi o smijehu.

Pravila su jednostavna: svaka priredba ima zadanu temu o kojoj, uz moderatora, priča pet do šest govornika, nijedan dulje od petnaestak minuta. Tu su i autor-ske večeri te završna večer *Pričigin narodu*, na kojoj priča tko god poželi.

Za ovaj je okrugli stol posebno važan program *PričaN ti priču*, na kojemu djeca iz Splita i okolice pričaju vlastite priče na čakavštini. Navikavajući mlade na usmeno izražavanje i učeći ih koliko je ono važno, *Pričigin* si osigurava budućnost, u nadi da će se festival održavati i kada današnja djeca budu odrasli ljudi. Jer čak i ako budu putovali u svemir, i dalje će u sebi zadržati iskonsku potrebu za pričom, za živom riječju koja ulazi u srce direktno, bez posrednika. U sklopu prezentacije prikazat ćemo jedan od nastupa s festivala *Pričigin*.

Prilično dobro pamtim to podne, bilo je kasno ljeto 2006., sjedili smo na štekatu *Teaka* i ja sam rekao profesoru Petru Filipiću:

– Čujte, zanimljiva je to ideja, ali bojim se da nećemo imati publike. Vidjeli ste da ni FAK nikad nije gostovao u Splitu, iako su među fakovcima čak četvorica Splitskana.

– A šta nas košta da probamo?

Tu smo došli do ključne stvari, bolne rane svih hrvatskih pisaca: svuda nas pozivaju, od knjižnica i festivala, do sajмова i domova kulture, ali nitko nam ne bi platio ništa više osim povratne karte za hrvatski vlak i noćenja u mjesnom hotelu,

zadnji put obnovljenom netom nakon Titove smrti.

– Profesore, mora nas koštati. Ako ne možemo svakom pripovjedaču platiti neki honorar za nastup, ja ne ulazim u tu priču.

Filipićeve je inicijalna ideja, naime, bila da na festivalu pričanja pripovijedaju samo pisci. A ja zbog kolegijalnosti i pobratimstva u neimaštini, ma koliko se mi pisci ponekad gložili među sobom, nisam htio moljakati kolege, ni znane niti neznane, da dođu na još jedno humanitarno gostovanje. Plati, pa se rugaj. E.

Uslijedio je odgovor kakav nikad u životu nisam čuo, ni prije niti kasnije, ni od koga osim od barba Pere:

– Za novce ti ne brini, to je moja briga, ja ću ih naći. Svi će dobiti honorar. Ti si u ovoj priči softver, ja sam hardver, je l' to okej?

I tako sam odjednom postao urednik programa splitskog festivala pričanja priča, festivala kojemu je sad trebalo – smisliti ime. Nešto kratko, po mogućnosti samo jedna riječ, ali takva da svakome bude jasno kako je riječ o pričanju koje se događa u Splitu. Moje „utorkaško“ društvo po običaju je, kao i svaku moju raniju inicijativu, i ovu molbu za pomoć posprdno ignoriralo (purgerska je tuga pregolema, ali to je druga priča...), a onda se, preko rastvorene vruće brbavice, javio Dražen Čulić: *Pričigin!*

Da!

Idemo prebacivati priče od usta do usta i od uha do uha, ali tako da priča što duže ostane u zraku, među nama, baš kao loptica u piciginu... Čulićev prijedlog imena festivala odmah je iznjedrio i koncept svakog festivalskog programa: pet do šest pripovjedača, jedna tema, jedan moderator!

Počelo je u svibnju 2007., s pedesetak ljudi u publici, na moje ogromno iznenađenje. Štoviše – svi su ti ljudi zbilja koncentrirano slušali priče svih pripovjedača, baš kao da im ovi pričaju nešto silno važno. I svi su odlazili kući zadovoljniji nego dok su dolazili. Bilo je jasno da *Pričigin* mora ići dalje. I ne samo s piscima.

Šest godina kasnije, u amfiteatru Multimedijalnoga kulturnog centra, prostoru s maksimalno 400 sjedaćih mjesta, na programu pod naslovom *Priče iz Vlaske*, okupilo se – kako je javila *Slobodna Dalmacija* – skoro tisuću ljudi. Gotovo svi su stajali, drugačije i ne bi stali unutra. Stiskali su se, gužvali i mrznuli sat i pol u prostoru koji je nemoguće zagrijati ičim osim ljudskim tijelima i dahom iz osmijeha. I nije bilo ni žamora niti upadica, svi su slušali kao da prvi put u životu čuju. Jednako je tako i na ostalim programima *Pričigina*, i u Gradskom kazalištu lutaka, i u kavani *Bellevue*, i u restoranu hotela *Park*.

Bilo je tako i triput u Postirima i po jednom u Visu i Puli, gdje smo gostovali kod divnih domaćina i pokušali ostaviti pričiginsku sjemenku dobre volje.

Ljudi, naprosto, i dalje vole slušati priče, usprkos svim ekranima i displejima današnjice. Sve se na ovom svijetu može promijeniti, ali usmena književnost,

to (samo naizgled) obično pripovijedanje i potreba za pozornim slušanjem, zauvijek će ostati upisani u nama, ljudima, dublje i od najstarijega genskog zapisa. Kad malo razmislite – zapravo ništa na ovom svijetu ni ne postoji ako iza toga, u prapočetku, nije stajala dobro ispričana priča. Od Altamire do najnovije aplikacije za najnoviji smartphone, sve je samo u tome, u priči. O politici, religijama i marketingu da ni ne pričam...

Kaže ona stara dosjetka da je Bog dao ljudima dva uha i samo jedna usta zato da bi (barem) dvaput više slušali nego što govore. Publika *Pričigina* u tom se svijetu doima skroz bezbožnom: ona, naime, sluša s jednakom pažnjom i kad su priče nezanimljive i kad se obećavajućem pripovjedaču dogodi loš dan. Kao da svatko u auditoriju ima barem deset ušiju!

I to je najveća, najvažnija kvaliteta našeg festivala, to što imamo slušatelje kakve nema nitko na svijetu! Sve one glumačke i pjevačke fame o splitskoj publici kao najstrožoj i najnemilosrdnijoj na planetu, padaju u vodu potkraj svakog ožujka, na festivalu *slušanja* priča. Ne zato što je splitska publika iz nekog nepoznatog razloga s vremenom „omekšala“, nego stoga što je i dalje, iz godine u godinu, željna žive riječi i blagonaklona prema svakome tko joj želi pričati.

Kad smo prije nekoliko godina poželjeli aplicirati na natječaj za novac iz nekog pretpristupnog fonda Europske unije, shvatili smo brzo da to ne možemo ni pokušati, jer ne ispunjavamo jedan od ključnih preduvjeta: partnersku suradnju s još dvije srodne manifestacije u drugim državama. Mislili smo i mislili, guglali i guglali, ali takvih manifestacija koje bi bile srodne Pričiginu – nema! Postoje brojni *story-telling* festivali na sve strane, naravno, ali nijedan za koji bi se po formi i sadržaju moglo bez dvojbe reći da je srodan našem festivalu.

Ja sam se, po svom običaju, odmah snuždio, a barba Pero je – također po običaju – odmah potražio i pronašao vedriju stranu tog neugodnog otkrića:

– Čoviče, pa to znači da se niko drugi ovoga nije sitija, samo mi! Ej, pa mi smo jedini na kontinentu koji rade ovakvu stvar!

Doista, teško je zamisliti da još negdje postoje dva luđaka koji (uz ogromnu pomoć nekolicine prijatelja i stalnih suradnika, ali uglavnom ipak – sami) ni za kakvu opipljivu korist, već osam godina organiziraju petodnevni festival s petnaestak potpuno različitih programa i najmanje pedeset sudionika. I rade sve što treba – od osmišljavanja programa do moljavanja novca; od organiziranja puta i smještaja za gostujuće pripovjedače do razbijanja treme onima koji prvi put nastupaju; od vođenja pojedinih večeri do udovoljavanja sitnim hirovima naših zvijezda; od čišćenja i iznošenja smeća nakon programa do izbacivanja izgrednika iz publike (ovo dvoje se, doduše, dogodilo samo jedanput); od kukanja nad činjenicom da *Pričigin* prate samo splitski mediji i nitko drugi, do bezbrižnog smijanja i odmahivanja istoj činjenici...

Logično je da ne možemo naći srodni festival, nije li?

Profesor Filipić i ja dogovorili smo se lani: ako nas zdravlje i pamet posluže, napraviti ćemo deset *Pričigina*. Dakle, 2016. dogodit će se posljednji festival u našoj režiji. Zato smo već sad počeli polako u priču uvlačiti prstohvat mladih ljudi (dobro, ne baš jako mladih, ali svakako debelo mlađih od nas dvojice) kojima ćemo s punim povjerenjem prepustiti riječ. I riječ i *Riječ*, ispričanu i poslušanu. Uz samo jedan ultimatum: *Pričigin* mora i dalje, dok ga god bude, zadnji festivalski dan započeti dječjim pričanjem na čakavštini, a završiti programom pod naslovom *Priče o sreći*, programom u kojem svoje priče o sreći pričaju ljudi iz te naše fenomenalne festival-ske publike.